

Mari-Janne Möller
Naturavdelningen
010-2236345

Enligt sändlista

Beslut om utvidgat strandskydd i Mullsjö kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar att, med stöd av 7 kap. 14 § miljöbalken (1998:808), förordna om:

- utvidgat strandskydd på upp till 200 meter på land vid normalt medelvattenstånd vid del av Mullsjön och del av Nässjön i Mullsjö kommun enlighet med bifogade kartor (se bilaga 1).
- utvidgat strandskydd upp till 200 meter på land och i vatten vid normalt medelvattenstånd vid Stråken i Mullsjö kommun i enlighet med bifogade kartor (se bilaga 1).

Detta beslut ersätter Länsstyrelsen i Skaraborgs läns beslut den 26 juni 1975, dnr 11.123-15-75, i de delar som rör utvidgade strandskyddsområden vid Mullsjön, Nässjön och Stråken i Mullsjö kommun.

Enligt 7 kap. 14 § miljöbalken gäller beslutet omedelbart även om det överklagas.

Sammanfattning

I Mullsjö kommun har strandskyddsområdet vid Mullsjön, Nässjön och Stråken varit utvidgat till 200 meter på land och i vattnet sedan 1975. Beslutet innebär att strandskyddsområdet även fortsättningsvis, med vissa undantag, är utvidgat till 200 meter vid Stråken samt upp till 200 meter på land vid delar av Mullsjön och Nässjön. Det sedan tidigare utvidgade strandskyddsområdet i vattnet i Mullsjön och i Nässjön samt på delar av land vid Mullsjön, Nässjön och Stråken återgår till det generella strandskyddet om 100 meter vid normalt medelvattenstånd.

Bakgrund

Mullsjön, Nässjön och Stråken har omfattats av ett utvidgat strandskydd om 200 meter på land och i vattnet sedan den 26 juni 1975 (dnr 11.123-15-75).

Den 1 juli 2009 trädde nya strandskyddsbestämmelser i kraft (SFS 2009:532). Detta innebär bland annat att efter den 31 december 2014 gäller

ett beslut om utvidgat strandskydd endast om det beslutats med stöd av den nya lagstiftningen, 7 kap 14 § miljöbalken. Avsikten är enligt regeringens proposition 2008/09:119 ”Strandskyddet och utvecklingen av landsbygden” att Länsstyrelserna bör se över tidigare beslut om utvidgat strandskydd.

Enligt propositionen har bland annat tidigare utredningar visat att det finns stora områden som omfattas av utvidgat strandskydd där skälen för utvidgning inte klarlagts. Om Länsstyrelsen inte fattat nya beslut om utvidgat strandskydd senast den 31 december 2014 i de områden som idag omfattas av en utvidgning kommer strandskyddet att återgå till det generella om 100 meter.

Länsstyrelsen har gjort en översyn av de strandområden som i dag omfattas av utvidgat strandskydd vid Mullsjön, Nässjön och Stråken i Mullsjö kommun.

Förslaget till utvidgade strandskyddsområden har remitterats till Mullsjö kommun, Naturskyddsföreningen, Friluftsförbundet, Jönköpings fågelklubb, Smålands flora, Botaniska sällskapet, LRF och Skogsstyrelsen.

Berörda markägare och innehavare av särskild rätt till mark vid Mullsjön, Nässjön och Stråken inom Mullsjö kommun där strandskydd föreslås utvidgas har förelagts att yttra sig över förslaget till beslut i enlighet med 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd. Föreläggandet har delgivits enligt 49 § delgivningslagen (2010:1932) genom kungörelseannonsering i tidningarna Dagen, Falköpings Tidning och Jönköpings-Posten samt Post och Inrikes Tidningar.

För inkomna yttranden se bilagd samrådsredogörelse (bilaga 2).

Motivering

BESTÄMMELSER

Strandskydd är ett områdesskydd som gäller vid havet, insjöar och vattendrag enligt 7 kap. 13 § miljöbalken. Det generella strandskyddet omfattar land- och vattenområde intill 100 meter från strandlinjen vid normalt vattenstånd. Syftet med strandskyddet är enligt 7 kap. 13 § miljöbalken att

1. trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden, och
2. bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Länsstyrelsen får, med stöd av 7 kap. 14 § miljöbalken, i det enskilda fallet utvidga strandskyddsområdet till högst 300 meter från strandlinjen om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften.

Enligt 7 kap. 25 § miljöbalken ska det vid prövning av frågor om skydd av områden även tas hänsyn till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt får därför inte gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

ÖVERVÄGANDEN I FRÅGA OM UTVIDGAT STRANDSKYDD

Enligt regeringens proposition 2008/09:119 om strandskyddet och landsbygdsutvecklingen innebär de nya bestämmelserna i miljöbalken en skärpning av kravet för att utvidga det område som omfattas av strandskydd. En utvidgning får ske om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften. Avsikten är att det ska finnas ett tydligt och långsiktigt behov av ett utvidgat strandskydd. Ett beslut om utvidgat strandskydd behöver grundas på hänsyn till berörda områdets värden samt till nuvarande och förväntade behov av tillgängliga strandområden. Enligt propositionen kan beslutet om utvidgat strandskyddsområde komma att avse:

1. Områden som omfattas av annat områdesskydd, till exempel naturreservat, som inte innebär samma skydd för strandområden som bestämmelserna om strandskydd,
2. Riksintresseområden enligt 3 kap. 6 § andra stycket och 4 kap. 2-8 §§, som är relevanta för strandskyddet,
3. Kust- och skärgårdsområden som inte redan har förlorat i betydelse på grund av exploatering,
4. Grunda havsbottnar av betydelse för flora och fauna,
5. Välbesökta friluftsområden eller områden som har tydlig potential att bli det och som riskerar att gå förlorade utan ett nybyggnadsförbud,
6. Tätortsnära strövområden, eller
7. Ekologiskt känsliga områden som inte omfattas av annat områdesskydd.

Länsstyrelsen har använt de sju punkterna, som grund för analysen och granskning av de aktuella utvidgade strandskyddsområdena, i syfte att bedöma värdena för strandskyddets syften inom dessa. Nationellt, regionalt och lokalt underlag har använts i bedömningarna, som till exempel kommunernas översiktsplaner och olika inventeringar av värdefull natur och friluftsliv.

Ett av strandskyddets syften är att säkra strandområden så att de förblir tillgängliga för alla enligt de grunder som gäller för allemansrätten. Skyddet baseras på uppfattningen att stränderna är en av de mest värdefulla tillgångarna för friluftslivet i dess olika former. Detta är av nationellt och regionalt långsiktig karaktär. Strandskyddet ska möjliggöra för människor att nu och i framtiden fritt kunna ströva utmed stränderna, att vistas där, att bada eller att bara njuta av den naturupplevelse som mötet med vattnet ger, antingen det gäller havet, insjön eller något vattendrag. Strandskyddet utgör dessutom en väsentlig del av säkerställandet av riksintressen för naturvård, friluftsliv och fiske enligt 3 kap. miljöbalken.

Enligt Länsstyrelsens mening är områden som har pekats ut som riksintressen för naturvård eller friluftsliv enligt 3 kapitlet miljöbalken på grund av höga natur- och rekreationsvärden områden som är extra värdefulla för strandskyddets syften.

Vid översynen av utvidgat strandskydd arbetar Länsstyrelsen med att identifiera de strandområden som har särskilt höga värden för friluftslivet och växt- och djurlivet kring sjöar. Dessa områden bör omfattas av ett utvidgat strandskydd för att förhindra att de exploateras och förlorar sina värden för strandskyddet. Tillkommande exploatering, även om den sker utanför hundrameterszonen, riskerar att bland annat skada ett områdes orördhet och upplevelsevärden eller dess biologiska värden och därmed dess värden för friluftslivet och växt- och djurlivet.

Områdesskydd som naturreservat, kulturresevat, Natura 2000-områden, nationalparker, djur- och växtskyddsområden och naturminnen är tydliga indikationer på områden med stor betydelse för strandskyddets syften. Länsstyrelsen anser att dessa områden har så höga värden för friluftslivet och växt- och djurlivet att ett utvidgat strandskydd är motiverat för att säkerställa syftena.

Strandnära områden med höga upplevelsevärden är särskilt viktiga att bevara för allmänhetens tillgänglighet nu och i framtiden. Inom i dag orörda områden eller områden med låg exploatering kan tillkommande bebyggelse negativt påverka hur området upplevs och nyttjas. Tidigare utredningar om kvalitéer i frilufts- och rekreationsområden har visat att det vanligaste önskemålet med att vistas i naturen är att uppleva lugn och ro. Det är därför viktigt att områden har god tillgänglighet, är stora, tysta och erbjuder variation och omväxling. För att uppleva värden som exempelvis orördhet och skogskänsla krävs att avståndet till störande exploateringar är mellan 200 och 300 meter. Länsstyrelsen bedömer därför att det finns ett behov att vid stränder som har höga friluftsvärden utvidga strandskyddet i syfte att säkerställa upplevelsevärden för allmänheten. På så sätt kan större sammanhängande strandnära strövområden eller områden med andra höga upplevelsevärden bevaras för framtiden utan påverkan från närliggande bebyggelse. Behovet av större sammanhängande områden för rekreation och friluftsliv, men även för växt- och djurliv motiverar att det utvidgade strandskyddets omfattning inte bör variera i stor utsträckning längs en strandsträcka eller sjö. Länsstyrelsen gör därför bedömningen att sammanhängande områden med utvidgat strandskydd är viktiga för att säkerställa strandskyddets syften.

I närheten av tätorter eller områden med sammanhållen bebyggelse är trycket att utnyttja kvarvarande obebyggda områden särskilt stort om de ligger strandnära. Här är också efterfrågan på tätortsnära rekreationsområden hög eftersom det bor många människor på samma plats. Strandnära obebyggda områden i dessa lägen har därmed ett särskilt stort värde utifrån strandskyddets syften. Länsstyrelsen bedömer därför att det vid sjöar med dokumenterade värden för natur och friluftsliv är av särskild vikt att det finns utvidgade strandskyddsområden intill och mellan tätorter och sammanhållen bebyggelse. Särskilt viktigt är detta i anslutning till insjöar som utgör populära turistmål.

Strandskyddsområdet får utvidgas så mycket som är nödvändigt för att

säkerställa syftena med strandskyddet, dock högst till 300 meter från strandlinjen. I särskilt värdefulla strandområdena vid stora sjöar, sjöar nära tätorter samt sjöar med andra synnerligen höga värden för växt- och djurliv och/eller friluftsliv bedömer Länsstyrelsen att det utvidgade strandskyddet bör vara 300 meter på land, medan det vid andra sjöar bedöms räcka med 200 meter. I vattenområdet är de biologiska värdena generellt som högst i områden som ligger grundare än 6 meters djup. Vad gäller exploateringstryck så har Länsstyrelsen de senaste åren sett ett ökande intresse för olika typer av exploateringar i/på vattnet. Den typen av exploateringar skulle hindra allmänheten från att färdas fritt i/på vattnet, och även påverka strandområdenas upplevelsevärden negativt. Länsstyrelsen anser därför att strandområden med ett utvidgat strandskydd på land ska följas av ett utvidgat skydd även ut i vattnet.

I vissa fall anser Länsstyrelsen att det är motiverat att anpassa strandskyddsgränsen efter befintliga bebyggelsegrupper, större vägar och järnvägar som är svåra att passera. Områden som omfattas av tät bebyggelse, samt områden som skärs av från strandområdet av stora och trafikerade vägar och järnvägar har ofta ett begränsat värde för strandskyddets syften, och bör därför inte omfattas av det utvidgade strandskyddet.

LÄNSSTYRELSENS BEDÖMNING

Värdebeskrivning Mullsjön

Sjön Mullsjön är belägen i centralorten Mullsjö vid Gyljerydsmon. Mullsjö tätort sätter helt sin prägel på Mullsjön med tätbebyggelse i norr, öster och söder. Endast den västra, en del av den södra samt en kort sträcka av den östra stranden är opåverkad av bebyggelse.

Mullsjön ligger delvis inom riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Riksintresset Stråkendalen-Bottnarydsfältet är ett ås- och kameområde med en stor mängd former med höga geologiska värden.

Mullsjön ligger tätortsnära och har många värden, framför allt för friluftslivet till exempel fritidsfiske efter bland annat gädda och abborre.

I de oexploaterade södra delarna av strandzonen finns populära strövområden med vandringsleder som nyttjas för tätortsnära friluftsliv. Kommunal badplats finns vid friluftshotellet i söder.

Värdebeskrivning Nässjön

Sjön Nässjön är belägen i Jönköpings och Mullsjö kommuner. Sjön är en näringsfattig sprickdalssjö inom Tidans vattensystem. Sjön omges av blandskog med inslag av odlad mark framför allt vid sjöns norra del. Sjön är utpekad som nationellt värdefull sjö ur naturvårdssynpunkt i miljömålarbetet på grund sjöns höga grad av naturlighet.

Det utvidgade strandskyddsområdet ligger på den västra stranden och ingår i naturreservatet Nyckelås. Nyckelås är utpekad som ett Natura 2000-område. Naturreservatet Nyckelås är ett för länet ovanligt stort lövskogsområde med näringsrika markförhållanden. Lövskogen breder ut sig i slutningen ner mot Nässjöns västra strand. En stor andel av lövskogen utgörs av ädellöv av framförallt ek och ask. Hela lövskogen är mer eller mindre påverkad av rörligt markvatten och det finns många källor och bäckar i området. Delar av de källpåverkade områdena är av högsta klass i länets våtmarksinventering. Skogsvårdsstyrelsen har registrerat flera nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt i området. Den stora arealen ädellövskog med många grova lövträd och näringsrika markförhållanden gör att det förutom en rik kärlväxtflora även finns stor artrikedom bland mossor, lavar och fåglar. Flera hotade och sällsynta arter finns inom naturreservatet.

Inom området finns det två vindskydd, ett i norra delen och ett i den södra delen. I anslutning till vindskydden finns även eldplatser.

Inom området finns ingen exploatering i form av bebyggelse.

Värdebeskrivning Stråken

Stråken är en drygt två mil lång sjö som ligger i Habo, Jönköpings och Mullsjö kommuner inom Tidans vattensystem. Sjön ligger i en sprickdal med sand- och grusavlagringar på båda sidor. Stråken är en näringsfattig klarvattensjö med en mängd vikar och uddar. Sjön omges av barr- och lövskog samt en del odlingsmarker.

Stora delar av sjön med stränder är riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken på grund av natur- och geologiska värden. Riksintresset Stråkendalen-Bottnarydsfältet är ett ås- och kameområde med en stor mängd former med höga geologiska värden

Ett område vid Ryfors är riksintresse för kulturmiljövård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken på grund av Ryfors bruk och framför allt dess engelska landskapspark som är av mycket stort kulturhistoriskt värde.

Stråken är utpekad som nationellt värdefullt vatten i naturvårdssammanhang inom miljömålsarbetet då sjön har en säregenhet och är ett område med framstående exempel på geologiskt utvecklingsförlopp i samband med att inlandsisen smälte av. Stråken har bedömts vara ett nationellt värdefullt vatten för fiske inom miljömålsarbetet på grund av att det förekommer ett betydande fritidsfiske.

Utmed sjön finns naturreservatet och Natura 2000-området Ryfors. Ryfors består av urskogslig barrskog och i reservatet finns vandringsstigar.

I norra delen av sjön finns även fyra fågelskyddsområden vid Bockön, Fiskarön och Tunarpsmaden. På öar i och i anslutning till Stråken häckar

till exempel storlom och fiskgjuse. Sjön är dessutom viktig som rastlokal för sångsvan och andra flyttfåglar.

Utmed Stråken finns ett flertal högt klassade och värdefulla naturområden såsom betesmarker, våtmarker och skogliga naturvärden i form av nyckelbiotoper. Här finns även förekomster av skyddsvärda träd.

Stråken har stora landskapsmässiga värden. Stråken är av mycket stort värde för friluftslivet och här finns förutsättningar för ett rikt friluftsliv året runt i form av bland annat båtturet friluftsliv, kanoting, skridskoåkning, fiske med mera. Utmed sjön finns vandringsledssystem och strövområden. Badplatser finns vid Mullsjö campingplats, Stråkens strand, Broholm och Margrethholm. Det finns även campingplats och flera iordningställda övernattningsplatser för kanotister utmed sjön.

Inom några områden förekommer koncentrerad fritidsbebyggelse i anslutning till Stråkens stränder. I övrigt förekommer gles bebyggelse i mindre omfattning utmed sjön.

Ställningstagande

Länsstyrelsen arbetar med genomförande av de av riksdagen beslutade miljömålen "Levande sjöar och vattendrag", som bland annat innebär att sjöars, stränders och vattendrags stora värden för natur- och kulturupplevelser och friluftsliv ska värnas och utvecklas hänsynsfullt och långsiktigt, samt "Ett rikt växt- och djurliv", som bland annat innebär att arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner ska värnas. Utvidgningen av strandskyddsområdena enligt ovanstående bidrar till att uppfylla miljömålen "Levande sjöar och vattendrag" samt "Ett rikt växt- och djurliv".

Strandskyddsområdena vid Mullsjön, Nässjön och Stråken i Mullsjö kommun omfattar sådana områden som idag har, eller inom överskådlig framtid kan väntas få, höga värden för allmänhetens friluftsliv och för växt- och djurlivet. Sjöarna har stor betydelse för bland annat rekreation och annat rörligt friluftsliv och bör skyddas mot olika former av exploatering och ingrepp som kan påverka miljön och upplevelsevärdena. Ett utvidgat strandskydd är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa syftena med strandskyddet vid sjöarna. Stråken ska därför behålla sitt befintliga strandskydd på 200 meter på land och i vatten. Vid områden med befintliga bebyggelsegrupper där strandskyddet är upphävt i detaljplan och där det finns större avskiljande väg och järnväg etc har strandskyddsgränsen anpassats vid Stråken så att sådana områden inte ligger inom utvidgat strandskyddsområde.

Nässjöns västra strandområden har höga värden för såväl det rörliga friluftslivet som för växt- och djurlivet. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 meter på land kring delar av sjön är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften. För övriga områden på

land och i sjön bedöms ett generellt strandskydd om 100 meter räcka för att säkerställa strandskyddets syften.

I närheten av tätorter eller områden med sammanhållen bebyggelse är trycket att utnyttja kvarvarande obebyggda områden särskilt stort om de ligger strandnära. Strandnära obebyggda områden i dessa lägen har därmed ett särskilt stort värde utifrån strandskyddets syften. De oexploaterade strandområdena utmed de södra delarna av Mullsjön bedöms ha mycket höga värden för friluftslivet. Exploatering kring sjön, även utanför hundrameterszonen, skulle innebära negativ påverkan på upplevelsevärdena och möjligheterna till rörligt friluftsliv kring sjön. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd upp till 200 meter på land kring delar av Mullsjön är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften. För övriga områden på land och i sjön bedöms ett generellt strandskydd om 100 meter räcka för att bevara strandskyddets syften.

Utvidgning av strandskyddsområdena vid Mullsjön, Nässjön och Stråken medför vissa inskränkningar i användningen av mark och vatten. Beslutet innebär totalt sett en minskning av strandskyddets omfattning vid Mullsjön, Nässjön och Stråken jämfört med dagsläget. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att förordnandena inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen (Miljödepartementet) **genom skrivelse till Länsstyrelsen** – se bilaga 4 (formulär 23). Sakägare anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse om beslutet var införd i ortstidning.

Upplysningar

Det generella strandskyddet om 100 meter från strandlinjen, på land och i vatten, gäller där strandskyddsområdet inte är utvidgat och där strandskyddet inte är upphävt inom detaljplan. Generellt strandskydd gäller inte inom planlagda områden där strandskyddet är upphävt eller inom planområden som inte omfattas av strandskydd då området planlades före 1975.

Kompletteringsåtgärder till en huvudbyggnad som vidtas inom 15 meter från huvudbyggnaden men inte närmare strandlinjen än 25 meter, och som sker inom en tomtplats som har angetts i ett beslut om dispens är enligt 7 kap. 17 § miljöbalken undantagna från dispensplikten.

Pågående markanvändning kan fortgå utan hinder av det utvidgade strandskyddet. Enligt 7 kap. 16 § miljöbalken omfattas inte byggnader, anläggningar, anordningar eller åtgärder som behövs för de areella näringarna och som inte tillgodoser bostadsändamål av kravet på

strandskyddsdispens om de för sin funktion måste finnas eller vidtas inom strandskyddsområdet. Dispenspliktiga byggnader, ändrad användning av byggnad, anläggningar och åtgärder prövas enligt 7 kap. miljöbalken.

Utvidgat strandskydd innebär inget hinder för kommunen att i sin översiktsplan peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden). Utpekande ska följa reglerna i miljöbalken och plan- och bygglagen. Inom LIS-område prövas byggnader, anläggningar och åtgärder för landsbygds utveckling enligt miljöbalkens regler.

Detta beslut kungörs i Jönköpings läns författningssamling samt i tidningarna Dagen, Falköpings Tidning och Jönköpings-Posten.

I den slutliga handläggningen av detta ärende, i vilket landshövding Mino Akhtarzand beslutat och naturvårdshandläggare Mari-Janne Möller varit föredragande, har även länsråd Anneli Wirtén, enhetschef för naturskydd och tillsyn Malin Lund, avdelningschef Per Hallerstig, länsjurist Ulrika Källberg och länsarkitekt Niklas Aronsson deltagit.

Mino Akhtarzand

Mari-Janne Möller

Bilagor

1. Beslutskartor
2. Samrådsredogörelse
3. Hur man överklagar

Sändlista

Mullsjö kommun, Box 800, 565 18 Mullsjö
Byggnadsnämnden Mullsjö kommun, Box 800, 565 18 Mullsjö
Skogsstyrelsen, Jönköpingsdistriktet, 551 83 Jönköping
Lantmäterimyndigheten i Jönköpings län, Box 2032, 550 02 Jönköping
Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm
Havs- och vattenmyndigheten, Box 11 930, 404 39 Göteborg

Kopia till

Diariet
Internt: Mino Akhtarzand, Per Hallerstig, Malin Lund, Niklas Aronsson, Emma Willaredt, Anna Kristensson, Lars Sandberg, Anna Adholmer, Ulrika Källberg, Anneli Wirtén (alla e-post), Mari-Janne Möller